

Opera Aeterna I

22., 23. a 24. jún o 19:30

Nádvorie domu **Albrechtovcov**

Kapitulská 1

v prípade nepriaznivého počasia

Koncertná sieň Klarisky

*Musica
aeterna*

Johann Adolf Hasse

Marc´Antonio e Cleopatra

Serenata á due voci
(Drama per Musica)
pre soprán, alt,
sláčikový orchester
a basso continuo

Musica aeterna
hudobné naštudovanie **Peter Zajíček** /
umelecký vedúci
Martina Masaryková, soprán (*Cleopatra*)
Jarmila Balážová, alt (*Marc Antonio*)

réžia
Tomáš Surý

scéna a kostýmy **Anna Revická**
a **Tomáš Surý**

Dobrovoľné vstupné
bude použité na dostavbu domu Albrechtovcov.

BRATISLAVA

kam zo mesta **hudobný život**

Usporiadateľ: **MUSICA AETERNA** o.z.
Hlavný partner: Fond na podporu umenia
Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia,
Hlavné mesto SR Bratislava a Ars Bratislavensis.

Podujatie je súčasťou programu Bratislavských korunovačných dní 2018

Hasseho Marc'Antonio e Cleopatra v Dome Albrechtovcov

Na záver minulej sezóny pripravila **Musica aeterna** pod vedením **Petra Zajíčka** milovníkom starej hudby mimoriadny zážitok – scénické predvedenie serenaty *Marc'Antonio e Cleopatra* Johanna Adolfa Hasseho (1699–1783). Premiéra sa uskutočnila 22. 6. na nádvorí domu Albrechtovcov, dve reprízy v nasledujúcich dňoch museli byť, žiaľ, pre nepriaznivé počasie preložené do Kostola klarisiek, ktorý nie je z hľadiska akustických i priestorových pomerov na takéto podujatia veľmi vhodný. Predstavenia boli určené na podporu dokončenia rekonštrukcie Domu Albrechtovcov, ktorá sa dostala do záverečnej fázy.

(foto: www.sury.sk)

Hasseho rané dielo (s podtitulom „dramma per musica“), ktoré vzniklo počas jeho prvého dlhého pobytu v Taliansku, je prekvapivo zrelé. Kvalitou vôbec nezaostáva za hudbou iného Talianmi milovaného „Sasa“ – G. F. Händla. Viaceré virtuózne, no i pomalé árie majú skutočne „händlovské“ parametre, vôbec sa nemožno čudovať, že Hasseho opery boli veľmi obľúbené ešte i v druhej polovici 18. storočia a že si ho tak veľmi vážil napríklad Mozart... (NB. Do zabudnutia upadol až v 19. storočí, ale vtedy sa neuvádzali ani Händlove opery, tento operný veľikán zažil renesanciu až v minulom

storočí; Hasse na ňu čaká v podstate – neprávom – dodnes...) Materiálovo je toto približne 90-minútové „dielko“ (úvodzovky sú náležité iba v porovnaní s operou seriou) úžasne bohaté. Najmä v druhej polovici Hasse umne využíva aj prudké kontrasty v áriách da capo (v strednom dieli), dramatické zastavenia, recitativo accompagnato a pod. Predstavenie Hasseho serenaty bolo skutočnou udalosťou, nielen kvôli nádhornej hudbe či kvalitnému naštudovaniu Musiky aeterny a výkonom sólistiek – **Martiny Masarykovej** a **Jarmily Balážovej** –, ale aj vďaka réžii **Tomáša Surého**, ktorý sa podieľal spolu s **Annou Revickou** aj na kostýmoch a scéne. Nádvorie albrechtovského domu sa veľmi dobre hodí na takéto inscenácie (hoci u serenaty nebola inscenačná zložka na rozdiel od opery serie primárna). Musica aeterna je už dlhodobo známa poctivým naštudovaním každého diela, tak to bolo aj v tomto prípade. Zvuk orchestra časom „zmäkol“, je veľmi kultivovaný a hoci Peter Zajíček nasadil vo virtuózných, rýchlych áriách svieže tempá, neboli prehnane módné „talianske“, obe sólistky i orchester ich bez problémov zvládli. Na celkovo veľmi presvedčivej hudobnej stránke má nemalú zásluhu aj bohaté obsadené a dostatočne farebné continuo (okrem tradičného čembala a violončela aj teorba, chitarra a baroková gitara), čo je osobitne dôležité v recitativoch, ale aj pri stvárnení konkrétnych afektov v áriách. Sólistky podali v „neľudských“ podmienkach doslova heroický výkon – na premiére bolo 15°C, pre dážď muselo byť predstavenie dokonca na polhodinu prerušené. Sopranistka Martina Masaryková patrí u nás k tým výnimočným speváčkam, ktoré si vôbec môžu dovoliť spievať extrémne náročnú („kastrátsku“) hudbu s bohatými koloratúrami a ozdobami. Part *Kleopatry* bol totiž pôvodne pri premiére (Neapol 1725) určený pre Farinelliho, najslávnejšieho

kastráta v dejinách. Z dnešného pohľadu je to trochu kuriózne, rolu Marca Antonia spievala vtedy zasa slávna primadona Vittoria Tesiová, teda už pôvodné obsadenie bolo v podstate nezvyčajné („prehodené“). Tejto postavy sa zo speváckej i hereckej stránky veľmi úspešne zhostila nádejná mladá altistka Jarmila Balážová. Prevažne lyrické árie vyhovovali výborne jej mäkkému, zamatovému hlasu. Obe speváčky predviedli hudobne veľmi vkusné ozdoby a kadencie v áriách da capo.

Osobitnú zmienku si zaslúži režijná koncepcia. Prístup Tomáša Surého je veľmi citlivý, s minimálnymi prostriedkami dosahuje maximálny účinok – to je svedectvo dobrého „kumštu“. Drámu vzťahu dvoch ľudí (o nejaký „dej“ v serenate všeobecne nejde) nielenže „zaodel“ do dobových barokových kostýmov s minimálnymi rekvizitami (kreslo/trón, kord, dýka, had v krabičke), ale využil aj priestor, použil v podstate barokové svietenie scény, a najmä úsporný pohyb a dobovú gestiku (pozná ju veľmi dobre), pričom každý jeden drobný úkon, postavenie ruky, prstov, hlavy korešponduje v dobovom ponímaní s afektnými obsiahnutými v slove i v hudbe. Výsledkom nebolo žiadne statické „barokové“ divadlo, nejaká „starina“, naopak, réžia vtiahla diváka/poslucháča poctivo stvárnenými detailami obsahu libreta a hudby naplno do diela, takže sa nemohol ani na okamih nudiť, resp. cítiť sa ako na „kostýmovanom koncerte“. Svedčím by o tom mohla i spontánna pozitívna reakcia publika, ktorého časť určite neovláda (detailne) tento základný „vokabulár“ dobovej hereckej techniky a inscenačnej praxe. Len trochu škoda, že v programe sa neobjavil kompletný preklad libreta (ale iba stručný obsah árií, recitativov a dvoch duet); ako sa však ukázalo, pre publikum to nebol zásadný problém. Tak réžiu, ako aj nádhernú Hasseho hudbu v podaní Musiky aeterny i sólistiek prijalo právom veľmi pozitívne. Verme, že uvedenie Hasseho serenaty bolo iba začiatkom novej tradície, lebo nádvorie domu Albrechtovcov je na takéto predstavenia priam predurčené.

Ladislav KAČIC

